

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԷԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

(ՄԱՂԱՋԱՐԴԻ ԿԻՐԱԿԻ) (ՓԻԼԻՊՊ. Գ. 8-20)

Կարելի է ոչ թէ էջի մը վրայ՝ այլ ստուարագոյն հատորի մը մէջ իսկ ամփոփել մէկ ծայրն անգամ այն մեծ տեսարանին, որ կեանքի վերածուած քրիստոնէական բարոյականն է: Բայց ինչ որ Առաքելը կը ներկայացնէ մեզի իբր այդ՝ այս հատուածին միայն առաջին երկու համարներուն մէջ, թէ և մանրադիտական նկատուելու չափ փոքրիկ, այնքան հոգւով է գրծւած, ա՛յնքան ազգու է և զեղեցիկ, որ անկարելի է չգրաւուիլ անով:

Առաքինութիւններու դասաւորուած ցանկ մը պիտի չգտնէք դուք հոն. ո՛չ ալ վերլուծական զննութիւններէ դուրս բերուած եզրակացութիւններ. զի դաս մը է որ կ'ուզէ աւանդել անոնց՝ որոնց կ'ուզէ իր այդ տողերը, այլ անձնական փորձառութենէ հանուած քանի մը ցուցմունքներ միայն, սիրտէ սիրտ փոխանցուած տաք խօսքեր, որոնք ա՛յնքան աւելի շինիչ կ'ըլլան, որքան աւելի ըսողն ու լսողը հոգեխառնուած են արդէն իրարու հետ: Իր գիտումն է հասկցնել պարզապէս թէ ի՞նչպէս պէտք է ապրի քրիստոնեան՝ ձևեւտարանի արժանի ընթացք մը՝ ունեցած ըլլալու համար. այս պատճառաւ կը բաւականանայ անոնց տալով յորդորական պատուէրներ միայն, զորս անշուշտ կը նկատուի կատարելութեան տանող ամենէն եական սկզբունքներէն, և որոնք հետեւեալներն են: — Սիրել ճշմարտութիւնը. սեղմօրէն իմացաբանական առումով է, սակայն, որ կը գործածէ ան հոս այդ բառը. ո՛րքան բանականութեան՝ նոյնքան և մանաւանդ սիրտի՝ անկիւնէն է որ կը դիտէ զայն. ճշմարտութիւն՝ ո՛չ լոկ մտածումին, այլ նաև խօսքին և վարմունքին մէջ. այսինքն ուղղամիտ, անկեղծ և ճշդ: Միտքն ու սիրտը պէտք է համընթաց ըլլան կեանքին մէջ, իմացական շնորհները ոչ ինչ՝ աւրժեն, եթէ է են կրնար բարոյականի վերածուիլ:

Իսկ այդ կերպով իրականացած բարո-

յականին պտուղն է պարկեշտութեան սէրը: Սեռական մաքրաբարոյութեան հասարակ իմաստովը է սակայն որ այդ բառը գրուած է հոտ. պարկեշտ՝ իսկապէս՝ չիտակ նկարագիր ունեցող մարդն է. նա՛ որ իր համոզումները չի պահեր. ճշմիտ նկատումներու, անձնականութեան մէջ չի խեղդեր սկզբունքները, թոյլ չի տար որ իր դիմացինին վրայ նշմարուած իրական թեւադրութեանց ստուերին ներքև ազատանան նոյնքան իրական առաւելութիւնները անոր. իր թշնամիին վրայ նոյն իսկ չ'անտեսեր առաքինութիւններ, և անոնցմէ զընահատելով ինչ որ պատուական է արդարեւ, ինքզինքը նոյն իսկ արժանի կը կացուցանէ ամենուն մեծարանքին:

Վարուելով այդպէս, քրիստոնեան գործադրած կ'ըլլայ պարտուց և իրաւանց գեղագոյն կանոնը, որ արդարութիւնն է ինքնին, այդ բառին լայնագոյն իմացուածովը: Իսկ ա՛յնքան աւելի սրտանց և բարձրագոյն չափով կատարած կ'ըլլանք այդ արդարութիւնը, որքան հետամուտ ըլլանք Աստուծոյ և մարդոց հանդէպ մեր ունեցած պարտականութեանց աւելի՛ քան իրաւունքներուն: Չ'արժեք այսքան ալ մտահոգուիլ այս վերջիններով, զի անոնց ճամբան է արդէն որ կը հարթեն միշտ իրագործուած պարտականութիւնները:

Եւ որովհետեւ մաքուր հոգեին է որ կը ծնի միշտ մաքուր կեանքը, հոգեկան այդպիսի շնորհներով զարդարուած անձին համար գաղտնիք մը չունենար այլևս սրբութիւնը, այս բառին ևս կենցաղական և ամենէն լայն նշանակութեամբը: Այսինքն թէ ճշմարիտ քրիստոնեան մաքուր մարդ պէտք է ըլլայ ամէն տեսակէտով. մաքուրն էր պարումներուն, իր խոկումներուն, իր ձգտումներուն, իր յարաբերութիւններուն, իր նպատակներուն, իր միջոցներուն մէջ, և իր կեանքի բոլոր ուղղութիւններուն վրայ:

Երբ այս հոգւով է որ կը տոգորուի քրիստոնէական համայնքի մը կեանքը, հոն փոխադարձ սէրը, այսինքն միմեանց նըկատմամբ սիրալի վերաբերմունքն ու վստահութիւնը, այնքան կենդանի գործութիւն մը կը դառնայ որ մարդիկ, որքան իրենց անձին նոյնքան և իրենց ընկերային իրական պատուոյն ու համբաւին համար աննեղ նախանձախնդրութեամբ միայն կը

լեցուին, և ջանադիր կ'ըլլան անհատապէս և հաւաքաբար գովելի հանդիսանալ բարոյականութեան տեսակէտով, ու ըստ այնմ ուղղութիւն կուտան իրենց բարեբերուն:

Այս կերպով է որ քրիստոնէական կեանքը սկիզբէն կրցած է ոչ միայն պաշտպանել իր զոյգութիւնը, զինքը շնորհապատող յոռի ազգեցութեանց դէմ, այլ նաեւ հետզհետէ առաւելագոյն չափերու հասցնել հոգեկան նուաճումը իր գործը, երկրի վրայ կատարած բարոյական մեծագոյն աշխարհակալութիւնը. որուն նմանը այլուր չէ արձանագրած ցարդ պատմութիւնը: Նոյն այդ կերպով է որ քրիստոնէայ ժողովուրդներուն մէջ դեռ կը շարունակուի, անոնց ապրած կրօնական կեանքին անկեղծութեան հետ ուղիղ համեմատութեամբ անշուշտ, բարոյական ուժեղացումի և քաղաքակրթական յառաջդիմութեան գործը՝ ի պատիւ Աւետարանի գաղափարին:

Ու այս գործը պիտի կատարուի հակառակ երբեմն իր յամր գնացքին, այնքան ապահով եւ վճռական կերպով, որքան այդ ժողովուրդները կրնան ապրեցնել իրենց մէջ ինչ որ իրենց կրօնը ուսուցած է իրենց և կ'ուսուցանէ տակաւին, ինչ որ կրցած են պահել, ինչ որ այդ կրօնքին անմահ առաջնորդներէն ընդունած են և լրացած, և տեսած ու հաստատած անոնց գործունէութեան արդիւնքներուն մէջ: — Ասոր մէջ է քրիստոնէական կատարելութեան գաղտնիքը. կեանքը երջանկութեան կը վերածուի, այսինքն երկնից թագաւորութիւնը կ'իրականանայ երկրի վրայ ա՛յն ատեն միայն, երբ Աստուծոյ գաղափարը մարդուն և մարդկութեան մէջ կրնայ ծնիլ խաղաղութիւն:

Թ. Ե. Կ.

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՏԿԻ ԿԻՐԱԿԻ)

(Գործք Ա. 15-26)

Գեղեցիկ է ժամանայական այս կարգադրութիւնը, որ կը տնօրինէ Զատիկի Ս. Պատարագին իբր ճաշու առաքելական ընթերցում կարգալ Գործք Առաքելոցի այս Ա. 15-26 հատուածը:

Այդ հատուածը, սրտազրաւ նկար, որուն մէջ կը տեսագրուի Քրիստոսի իր եր-

կրաւոր հօտէն խաղաղ բաժանումի վաղորդային իսկ՝ այս վերջինին մէջ սկսած հոգեւոր կեանքի եռուզեւը, կը պարունակէ երկու բաժիններ: Անոնցմէ առաջինն է Յուդայի անկումին պաշտօնական հրատաարակումը առաքելական խումբի երկացողային կողմէ. իսկ երկրորդը՝ այս խումբին մէջ անոր տեղ յաջորդ մը կարգելու հարկին նկատառումը: Առաջինը տխուր պատկեր մըն է, մասյլ՝ յուշերովը դաւաճան աշակերտին, որուն մտածումը առաջին վայրկեանէն սկսեւ էր լլկել մահնուն սիրտը, և պակուցիչ՝ անոր իրեն համար նախասահմանուած հաւուր վախճանովը, որ Ակեղծ դամայի մահաշունչ տպաւորութեամբ պիտի յաւերժանար՝ դարէ դար՝ քրիստոնէական զգացողութեան մէջ, մինչև այսօր:

Իսկ երկրորդը բարձրօրէն ոգեւորիչ հանգէսն է սեռն և սեռու գիտակցութեանը Եկեղեցւոյ առաջին հասարակութեան, որ իր հիմնադրին մահէն անմիջապէս ետքը ամենէն վճռական քայլը կ'առնէ անոր գործը շարունակելու իր որոշողութեան մէջ:

Ան հաւաքաբար է որ չէնք բարձրանայ արդէն դուռած հիւսուելին վրայ. պէտք է անփոփոխ մնայ առաջին գործիչներուն նախակարգուած թիւը, երկոտասանը. ուստի պէտք է նոր մը ընտրուի անկեալին տեղը: Իսկ այս գաւաթամանութենէն աւելի՜ այդ առաջին ժամայրման միջոցին կարեւոր եւ էական նկատուածն է այս սկզբունքը թէ ընտրեալը պէտք է անոնցմէ լինի որոնք սկիզբէն հետեւած են Յիսուսին, Յովհաննուս մկրտութենէն մինչև անոր համբարձումը. և այս՝ որպէսզի կարենայ ա՛ն ալ, միւսներուն պէս վկայել Փրկչին յարութեանը մասին: Հասարակաց այս զգացման և հանրային այս գաղափարին է որ թարգման կը կանգնի Պետրոս, որ ընտրութեան ձեռնարկուելէ առաջ այս պայմանը կը բանաձեռէ յստակ և պարզ բառերով:

Ուրեմն այս տեսութիւնը զոր մտքով քսան դարերու ընթացքին բոլոր քրիստոնէայ սերունդներն ու զարոնները իրարու փոխանցեցին անալլալի նշանութեամբ, մին է իսկպաէս մեր հաւատքին բիւրեղացած այն սկզբունքներէն, որուն՝ առաջին բաժնէն անդրադարձաւ եկեղեցին, և զոր հիւսելով իր դաւանանքին մէջ, սկիզբէն իսկ նկատեց զայն հիմնաքարը իր վարդա-